

HET CIRCUS

7 september 1956

Goedenavond, vrienden,

Voor wij beginnen moet ik u nog wijzen op het feit, dat wij niet onfeilbaar zijn. Wij kunnen fouten maken, ook proberen wij dit te voorkomen. Dus wordt van u verwacht, dat u ook zelfstandig na zult denken over wat er door ons gebracht wordt. Verder zou ik u er nog op willen wijzen, dat de verandering van indeling op de vrijdagavonden, zoals tijdens de ledenvergadering uiteengezet werd, eerst na lang en diepgaand overleg tot stand kwam. Nu het onderwerp van deze avond. Eigenlijk zou ik u een verhaal willen vertellen. Ik zou het een heel gewone titel willen geven, namelijk: Het circus.

Er is ergens een werelddeel - ik zal niet zeggen, hoe of waar op een wereld - waarvan ik niet precies wil vertellen, waar het gelegen is. In een stad ergens daar, die wij ook maar niet nader omschrijven, zie je twee gebouwen naast elkaar staan. Op het ene gebouw staat heel bescheiden "De Ark". Daar gaan zo nu en dan eens een paar mensen binnen, of gaan er weer uit. Vlak daarnaast staat een groot gebouw, verlicht door felle neonreclames. Elke avond speelt daar op het balkon buiten een orkest en boven alles flakkert een groot licht, "Circus Europa".

Dat circus moet een heel eigenaardig gebouw zijn. Zelf weet ik daar niet veel over. Ik ben er nooit binnen geweest, want het trekt mij niet zo aan. Maar het is de moeite waard te aanhoren, welke verbluffende nummers daar worden aangekondigd. Wanneer de muziek is uitgespeeld, kort voor de voorstelling gaat beginnen, komt er een soort stalmeester naar beneden en dan kun je hem horen zeggen: "Dames en Heren, geacht publiek. Komt dit zien, komt dit zien! Het meest sensationele in een circus, ooit ter wereld vertoond! Oude staatslieden op het slappe koord! Er wordt gewerkt zonder net! Vallen zij, dan valt het publiek mee! In de leeuwenkooi John Bull in zijn sensationeel gevecht tegen de Mau-Mau. Marianne presenteert het befaamde Arabierennummer: "Frankrijk vecht!". Een geheel nieuw uitgevoerd clownsnummer brengt u de Nederlandse meubelmakers in hun pantomime "Het Kabinet, dat niet klaar kwam". Ga dat zien! Ga dat zien! De haast gescheiden Siamese tweeling in Duitsland. Een nieuw en verrassend nummer: De dansende beer, die kushandjes geeft, een bijzondere proeve van aanpassing en dressuur! De beer rijdt zelfs op een bromfiets! Sensationeel is ons programma, dames en heren.

Wij garanderen u, het publiek heeft deel aan alle nummers! Haast u, haast u! Neem uw plaatsen. Zo dadelijk gaat de voorstelling beginnen. Als kroon op dit alles bieden wij u voor de eerste maal ter wereld hoog in de cirkuskoepel het schouwspel der absolute demolitie (vernietiging; Red.): het vuurwerk van de toekomst, het speeltuig van de reuzen: De H-bom! Ga dat zien! Ga dat zien! De entrees (entreprijzen; Red.) zijn redelijk. Aan de kassa krijgt u toegang op vertoon van belastingaanslagen naar inkomen!"

Bij de ark gaat het veel rustiger toe. Daar heeft men niet van die sensationele nummers. Daar worden geen kabinetten in elkaar gezet op een wijze, die je je doet afvragen, of de lijm wel ooit zal houden of niet. Daar wordt niet gedacht over een herhaling van het sensatienunderwerp: "De dood 700 meter onder de aarde." Daar houdt men zich alleen maar rustig bezig met heel gewone dingen. Dingen, die je misschien in je eigen huis ook wel zou kunnen doen. Daarom heeft men daar ook geen spreekstalmeester nodig en groots opgezette reclames.

In die ark ben ik wel vaak binnen geweest. Wanneer je daar binnenkomt, vind je aan de rechterkant een grote kathedraal. Daar dreunt het orgel, daar celebreren priesters de mis, daar wordt intens gebeden. Aan de andere kant vindt je een reeks van kleinere zalen. Daar vind je dominees, die het woord verkondigen. Ga je wat verder de gang in, dan vindt je nog kleinere kamers. Daar vinden wij spiritisten, theosofen, anthroposofen, daar vinden wij Soefi's, en weet ik hoeveel nog meer. In de Ark vinden wij mensen, die ernstig zoeken naar iets, dat hen meer betekent dan al het kermislawaai van de wereld daar buiten.

Terwijl men zich in het circus amuseert met de als intermezzo aangeboden parodie op de werkelijkheid: "Een heer in het verkeer", bidden mensen om genade. Dat is begrijpelijk, want wie naar het circus gaat, verliest de werkelijkheid uit het oog. De opzweepende muziek, de vreemde opwindende geuren, het rumoer en het lawaai, het verblindende licht in de piste, doet je maar al te snel vergeten, dat je zelf ook maar een mens bent. Je siddert met degenen, die door de lucht

zweven. Je wankelt mee met hen, die op het slappe koord hun onbegrijpelijke, wonderlijke evoluties vertonen. Je vergeet je daarbij af te vragen, wat eigenlijk de zin van dit alles is. Je vraagt je misschien later af, wanneer je naar huis toe gaat, of het de moeite waard was. Nu behoor ik tot degenen, die niet het circus "Europa" zijn binnen gegaan, maar ik weet wel, dat degenen, die uit het gebouw komen, dezelfde, die zich zo-even nog zo kostelijk door het geboden programma bezig hebben laten houden, nu vol angst en vrees, dan door een lach, dan weer vol van onrust, zeggen: "Wij hebben er iets verloren. Wij hebben tijd verloren en meer". Och, er gaat zoveel verloren in werelddelen en stadjes. Er gaat zoveel tijd verloren daar op die kleine wereld daar ergens in het Al. In de eeuwigheid maakt dat weinig uit. Maar de mensen, die een dergelijk programma hebben bijgewoond, hebben iets verbitterds van binnen. Zij hebben het gevoel, dat zij iets te kort zijn gekomen. Dat de prijs, die zij hebben betaald voor het schouwspel, veel hoger was, dan zij eerst dachten.

In de Ark is dat ook anders. Je komt binnen en begint meestal bij de zalen, die rond de ingang liggen. Je gaat links, of rechts, Daar hoor je over een Mens, die een misdadiger was volgens de opvattingen van de mensheid, over een Mens, die men met doornen kroonde en als laatste hoon een opschrift meegaf naar het kruis: "Dit is de Koning der Joden". Dat is nodig, want in de Ark moeten wij alleen een begin vinden. Dan wordt er gesproken over het leven van die Mens en over al wat Hij de wereld heeft geleerd. Dat is helemaal niet sensationeel. Eerder het tegendeel. Goed, men hoort er wat gelijkenissen, die misschien wel aardig klinken.

Maar zij zijn zozeer in tegenstelling met al wat de jachtige wereld, het publiek in het circus de werkelijkheid noemt. Denk eens aan de arbeiders in de wijngaard: "Degene, die het laatste uur kwam, krijgt net zoveel als degene, die de gehele dag gezwoegd heeft". De circusklanten lachen daar alleen maar eens om. "Wat een dwaze opvatting!" Zelfs de bezoekers van de Ark hopen alleen maar, dat het later waar zal blijken te zijn, maar durven het risico daar naar te leven toch maar liever niet nemen. Men durft het aanvaarden van die leer niet helemaal aan. Daarvoor hebben zij nog geen vertrouwen genoeg. Ook leert men er, dat je je naasten lief moet hebben. Maar dat is natuurlijk niets voor het circuspubliek. Dat verlangt gladiatoren in de arena en steeds gevaarlijker acrobatie. Men roept daar om de geleerde en bekwame equilibristen (evenwichtskunstenaars? Red.), die werken met de economie en steeds meer gewaagde toeren verrichten tot bevrediging van het hoog geëerd publiek.

Waarom is de Ark eigenlijk zo belangrijk? Alleen maar om deze dingen? Alleen maar, omdat men er leert over Jezus' leven en weg? Och neen, er worden ook andere leerstellingen daar verkondigd. Wanneer wij de hoek van de gang omslaan, dan vinden wij daar de met wierook doortrokken zalen, waar men leert over Boeddha en de simpele schone vertrekken, waar de leer van Mohammed wordt verklaard. Wij horen de stellingen van Ramakrishna verdedigen en voorlezingen uit de werken van zijn leerling Vivekananda. Wij horen vele exotische stemmen. Ja, misschien vinden wij zo hier en daar in alle vertrekken en afdelingen ook wel kleine groepen geestdrijvers. Er zijn veel wegen en mogelijkheden.

Wie de Ark binnen gaat, moet een begrip krijgen van wat zij betekent. Die Ark ontleent haar naam aan een oud Bijbelverhaal. Het verhaal van Noach, de man, die gered werd, toen het op aarde 40 dagen en 40 nachten onafgebroken regende. In de ark vond hij beschutting tegen de wateren. Het lijkt er wel wat op, dat dit oude verhaal zich aan het herhalen is. Het gebouw, dat ik de Ark noemde, - dat hebt u natuurlijk begrepen - is een beeld voor het geestelijke leven, dat in dit wereldje bestaat. Het circus is de reeks van publikaties en publieke leugens, die de mens het grote leven noemt. Dat is hetgeen waar je je mee bezig houdt, wanneer je beseft, dat de eigen taak niet voldoende is geweest, niet werd volbracht. Hetgeen je aandacht trekt, wanneer je steeds minder wilt geven en steeds meer verlangt in het leven. In zekere zin bevinden ook wij hier ons in de ark. Want ook wij zoeken naar bescherming, naar bewustwording. En, zoals degenen in de ark, alleen kunnen wij die ook langs deze weg vinden.

Nu hoop ik, dat u het niet vervelend vindt, wanneer ik vanuit mijn verhaal zo onwillekeurig overglijd in een beschouwing. Laten wij de dingen eens trachten te zien, zoals zij werkelijk zijn. Is het belangrijk, dat u lid bent van de Orde der Verdraagzamen? Voor ons, ja. Misschien voor u ook en zelfs ook voor de wereld. Maar is het nu belangrijker, dat je een slecht, of onverschillig lid bent van de Orde, dan een goed, maar eenvoudig Christen? Op alle punten is hier het antwoord neen! Het bewustzijn en de geestelijke beleving zijn belangrijk, verder niets. Eens werd de wereld bevolkt door het leven, dat Noach voor de aarde redde. Teminste zo gaat het verhaal. Wel, laten wij hopen, dat er geen zondvloed over de wereld gaat komen, nu niet van water, maar van vuur. Maar al komt zij, het verhaal van Noach geeft ons troost. Want hij kon de mensheid en het leven

van de wereld redden, doordat hij één was met zijn God. Hij bad tot zijn Heer, ook wanneer de andere mensen hem uitlachten. Hij volbracht het offer ritueel, ofschoon iedereen zei dat hij een dwaas was om die onkosten te maken en dat hij deze dingen beter kon gebruiken voor zijn eigen plezier.

Kijk vrienden, op deze wereld is er steeds een behoefte aan mensen, zoals deze Noach. Ook al komt er misschien geen zondvloed. De redding van de wereld ligt niet op het terrein van politiek, of van de economie. Zij ligt zeker niet in het dolle, dwaze gedoe, dat de mensen moderne samenleving gelieven te noemen. Het ligt in de mens zelf. De geestelijke mens, die - laten wij dit niet vergeten - uit God werd geboren. De kern van ons leven is de adem van de kosmos. De kracht van ons leven is deel van het ongekende, dat wij "God" noemen, de Al-voortbrengende. Wij zijn geen kleine nietigheden. Integendeel.

Onze wereld is groot. Veel groter in stof en in geest dan alles, wat het circus van de waan ons voor kan zetten, alles zelfs wat de onze gekende wereld kan bevatten. Ons erfdeel is het heelal en meer dan dat. Het is niet slechts een stoffelijk Al met zijn aan de hemelbrandende diamanten, die branden en levend vuur zijn. Niet slechts alle werelden met alle daarop levende volkeren. Niet slechts dit, maar meer. Ook de sferen. De sfeer met wonderschone landschappen, waar nog niet geheel bewuste geesten wachten op nieuwe kracht en nieuwe arbeid. De werelden, waarin klank en kleur zich mengen tot een fantastisch festijn van beleving, dat de ziel steeds meer omhoog stuwt. Zij zijn van ons. De onbegrepen stilten, het wondere, dat gelegen is in het gloeiend witte, waarin de kern schuilt van het Goddelijke Zelf, is van ons.

Dit zijn geen grote woorden. Dit is een werkelijkheid. U bent uit God geboren. U leeft uit de Kracht Gods. De kosmos is uw erfdeel. Kunt u dan, met al deze dwazen, deze lawaai- en sensatie zoekende dwazen, dit erfdeel verloochenen en uw bewustzijn verkwanselen voor een kans in het vreemde, tijdelijke spel met zijn mogelijkheden van een ogenblik van tijdelijke beloning, of verstrooiing? Dat is niet redelijk, nietwaar? Daarom vluchten wij in de Ark van het geestelijk bewustzijn. Daarom zoeken wij onze kracht te vinden in deze wereld, die verder kan grijpen dan het normale leven, die contacten legt tussen werelden en sferen, die ons kracht en bewustzijn geeft. Het is niet belangrijk, of dit volgens ons geloof sacramentaal gebeurt, direkt vanuit het Goddelijke, of via een contact met onze dierbare overgeganen, zoals men dit gelooft bij de spiritisten. Wat geeft het hoe, indien wij maar de kracht verwerven om onszelf te verheffen tot andere werelden en sfeer? Is het bij u niet ook zo?

Bent u de Ark niet binnen gevluht, omdat u meende het contact met God verloren te hebben? Wat hebben wij dan aan al dat spel, aan al dat lawaai? Wat betekent ons leven dan zonder God? Een mens zonder God is geen mens. Een mens zonder God leeft niet meer werkelijk. En wij willen leven. Wij willen God kennen, waar wij ook zijn, in welke sfeer, of in welke wereld dan ook. Wij willen doordringen in het grote geheim en daarom gaan wij streven en zoeken, daarom werken wij altijd door. Wij werken aan onszelf, aan onze wereld. Laat zo dadelijk de equilibrist zijn economie aan gruzels laten vallen. Wat deert het ons? Laten die staatslieden vallen en in hun val het auditorium verpletteren, wat deert het ons uiteindelijk?

Natuurlijk, het is jammer, het zou beter zijn, wanneer het anders was. Maar zal dit ons iets van de eeuwigheid ontnemen? Wanneer wij contact hebben met de werkelijkheid, met God, dan is al het andere verder bijkomstig. Daarom zoeken wij een weg. Deze weg kunnen wij op de duur niet meer vinden in de strakke leerstellingen, die ons nog maar al te vaak herinneren aan de reclameleuzen, die worden uitgebrald door het circus. Het circus Europa. Het apenspel. Daaraan hebben wij niets. Wij hebben er ook niets aan, wanneer men vertelt ons een plaats in de hemel te kunnen bezorgen. Och, wij kunnen dat misschien zelfs nog aannemen, maar het heeft voor ons geen betekenis meer. Die hemel is immers een aparte hemel.

Wanneer men ons zegt, dat God tot ons spreekt, kunnen wij het al beter verstaan. Dit heeft waarde, maar wij weten, dat God niet alleen maar tot je spreekt, wanneer je behoort tot een bepaald genootschap, of een bepaalde kerk. Wij weten, dat God overal spreekt. Wanneer men ons zegt, dat God Kracht geeft, dan weten wij, dat zij gelijk hebben, want zonder Gods Kracht kunnen wij niet bestaan. Maar zou God ons de kracht weigeren, die wij nodig hebben, wanneer wij hem daarom smeken? Wanneer het ons werkelijk nodig is, wanneer het iets is, waar heel ons wezen om roept, zou die God dan een ogenblik maar, Zijn schepselen verloochenen? Zou misschien uiteindelijk de kosmos ons, die uit deze kracht geboren zijn, verstoten? Ik geloof het niet. Daarom is ons de kerk te eng geworden, te benauwend.

Sommigen onder ons hebben lange tijd geleerd en gestreefd in de zalen, waar men predikt en celebreert. Wij dragen daarvan een diep en vaak zoet gehoedde herinnering met ons. Herin-

neringen aan een intens beleven, aan een geestelijk ontwaken, wij kijken misschien soms met een zekere weemoed naar die dagen terug en fluisteren: "Wat was ik toen nog gelukkig!"

Doet u dit, vergeet dan één ding niet: in die tijd waren jullie geestelijk kinderen. Op het ogenblik, dat u het dogma loslaat, dat u voor uzelf zoekt naar God, begint u rijp en volwassen te worden. Dan nadert het ogenblik van werkelijke geestelijke rijpheid. In de Ark gaat u dan verder zoeken. U komt terecht bij één van de vele groepen en genootschappen, waarover ik sprak. Groepen zoals de onze, bij groepen als de theosofen, of antroposofen, bij scholen als die der Rozenkruisers en van de Maçons. Wat geeft het uiteindelijk, waar wij terecht komen? Wat is uiteindelijk het werkelijke verschil? Een verschil van woorden misschien.

Want er is slechts één ding, dat voor ons werkelijk bepalend is: de wijze, waarop wij eerlijk streven tot God. Nu zal menig een zich afvragen: maar hoe kunnen wij onszelf redden? Wanneer die wereld explodeert, waar blijven wij dan? Het bewustzijn van de mens is zijn grootste bezit en zijn krachtigste wapen. De mens, die zich van God bewust is, wordt niet door God verloochend. Wie zich van God bewust is, kan door de demonen van de hel, of de duivels geboren uit het leven van de mensen en de kosmische gebeurtenissen, niet beroerd worden. De mens, die in de kosmos zichzelf weet te zijn, kan niet te gronde, gaan. Daarom juist ontstond dit gebouwtje van het geestelijke leven, dat wij zo toepasselijk genoemd hebben De Ark. De plaats, waar redding is, de plaats, die beschermt.

Het geestelijk leven kan heel mooi zijn in theorie. Maar om een ogenblik terug te komen tot ons verhaal: Wanneer in het cirkus pauze is, of men durft het gebodene niet meer te volgen, dan zitten er ook mensen een ogenblik in een gebedenboek te bladeren, of in de Bijbel te lezen. Soms beginnen zij zelfs - is het uit verveling, of om andere redenen - een ogenblik een vroom gezang te zingen. Maar dat duurt niet lang. Het houdt op het ogenblik op, dat de fanfare weer schettert en de vertoning weer voortgaat. Met een geestelijk leven op deze manier, komen wij niet verder. In de Ark is het leven niet afhankelijk van de gezangen die je zingt, de woorden die je spreekt, de wijsheid die je leest.

Het leven is afhankelijk van het werkelijke bewustzijn, dat je voor jezelf verwerft. Bewustzijn, vrienden, dat wij simpel en in een paar woorden kunnen omschrijven: God leeft in mij en ik leef in God. Wat kan mij dan deren? Dat is alles, wat wij werkelijk nodig hebben. Wat zegt u? Is het een mooie theorie, maar gaat zij niet op in het leven? Geloof eens werkelijk in die dingen. Stelt u desnoods eens voor, dat u hierin onomstotelijk gelooft, dat u hierin leeft en vraag u dan eens af, wat u nu werkelijk nog denken kan. Iets verliezen? Wat kunt u verliezen? God in u en u geborgen in God. U vindt in Hem niet alleen de kracht om een verlies te dragen, maar zelfs om het vreugdig te ondergaan, wetend, dat Zijn Wezen en al wat daarin leeft, - ook wat u meent te verliezen - met u zal zijn op elk ogenblik, zelfs wanneer het schijnt, dat u in uw kleine wereld een ogenblik moet lijden.

O, u meent misschien, dat dit theorie, of geestdrijverij is. Het is immers volgens uw wereld niet praktisch? Daar hebt u misschien gelijk in. Het is niet praktisch voor die wereld, wanneer ze deze beschouwt als iets bijkomstigs. Maar wat is er veranderlijker dan die wereld rond u? Wat is er veranderlijker dan uw eigen leven binnen die wereld en alle omstandigheden daarin? Deze waarden hebben niet veel te zeggen. Het zijn ogenblikken van schaduw en licht. Wanneer er een wolk voorbij drijft, is het ook zo. U ziet hier wat licht, daar wat schaduw, het wisselt en verandert. De zon gaat onder en het wordt duister. Dat is een natuurlijk proces.

Aan al die veranderingen kunt u weinig doen. Bovendien zijn zij schijnbaar, want licht of duister veranderen immers niets aan de wereld, waarin wij leven. Alleen onze waarneming en waardering veranderen er door. Maar waar kunnen wij wel iets aan doen? Wanneer wij in onszelf Licht dragen, hebben wij geen zon meer nodig. Wanneer wij in onszelf voldoende bewustzijn bezitten, vragen wij niet meer naar een prediking, naar onderricht. Dan gaan wij onze eigen weg. Laten wij dan zoeken naar de waarden in onszelf, die voor ons deze veranderingen van de wereld doen verdwijnen, onbelangrijk maken. U bent misschien nog niet zo ver? Goed. Dan kunt u met ons praten, naar de dominee, of de pastoor luisteren, zoeken in boeken en openbaringen, zo u verkiest. Heel de wereld ligt voor u open. Overal wordt u een helpende hand toegestoken.

Maar bedenk wel, dat u in de ark, in de wereld van geestelijk leven, niet zo bezig wordt gehouden als in het circus. Wanneer u denkt, dat dat het hoofddoel is, dan denkt u verkeerd. Alles wat er bestaat op de wereld aan godsdienst, aan esoterische lering, aan scholing op geestelijk gebied, is alleen maar een middel. Een middel om u, u die toch uiteindelijk in zich ook een deel van God draagt, u, die deel bent van de Goddelijke Volmaaktheid - ook al beseft u dit misschien zelf niet -, te maken tot een wezen, dat zelf recht op kan staan voor zijn Schepper. Een wezen, dat binnen

de mogelijkheden, die de Schepper geeft, een eigen weg wil en durft gaan. Men mag niet verwachten, dat een ander u bewustzijn zal geven. Dat moet men zich steeds zelf verwerven. Het is dwaas te verwachten dat een ander je tot God kan brengen, wanneer God in je hart woont. Je kunt niet verwachten, dat de wereld zal veranderen, wanneer jezelf gelijk blijft. "Zelf zijn, zelf doen", zijn de woorden, die boven alles geschreven staan in de Ark. Jij!

Niet zeggen: God zal dit voor mij doen. Ik leer dit wel uit het Heilige Boek. De dominee, of de pastoor, of mijn meester, of mijn geestelijke vrienden hebben mij dit te vertellen. Zelf doen, zelf zoeken! U mag aanhoren wat u wilt, leren wat u wilt, maar ervaren kunt u slechts dat wat in uzelf leeft. Een woord, dat tot u doordringt, een gedachte, die uw eigen woord (is), daden, die deze in u bevestigen, dat zijn de schreden, die u zet op de weg naar de werkelijkheid, naar de redding van een leven, waarin niets meer u deren of vernietigen kan. Geen werkelijke dood zal u ooit beroeren. U bent één met God en Zijn Volmaaktheid vervult u te allen tijde. U hoeft slechts te trachten haar te begrijpen en te erkennen en u begrijpt en kent haar al diep in uw wezen.

Wanneer u dit alles overweegt, vrienden, zult u toch, evenals ik, een ogenblik geneigd zijn, om vóór de Ark zo nu en een ogenblik te blijven staan om te luisteren naar de wereld (,het circus) , die het grootste programma aankondigt, die met grootse propaganda aankondigt wat er nu weer zal gaan gebeuren. Sensatie! Reeks atoomproeven in Rusland. Suezkanaal-conferentie. Stemming niet, stemming wel, niet vriendschappelijk. Negerkinderen onder politiebepescherming, of onder geleide van bewapende macht naar school, omdat de blanken zich hiertegen verzetten. Rassenprobleem in de U.S.A. wordt langzaam opgelost! O, houdt u er maar mee bezig, lees het. Erger u erover. Man slaat hond dood met knuppel. Wreed natuurlijk.

Maar vrienden, indien u dit alles hoort, overdenkt, kunt u er dan op het ogenblik iets aan doen? U kunt protesteren. Goed, maar daarmee is het dan afgelopen. Verder kunt u niets meer doen. Kunt u iets doen aan het al of niet slagen van een conferentie? U kunt uw mening geven, uw stem misschien laten horen, waar zij het meeste resultaat kan hebben. Maar meer kunt u niet. Kunt u een atoomproof ergens in Rusland stoppen? Kunt u misschien een hongersnood opheffen in China? Kunt u de komende ziekte epidemie in Calcutta bestrijden, of voorkomen? Weet u dit niet? Kunt u daar zo niets van zeggen? Goed. Wanneer u dit dan hebt vastgesteld, laat dit dan voldoende zijn. Erger u niet over een oorlogsdreiging, waartegen u toch niets kunt doen. Stel vast wat niet goed is. Protesteer er desnoods tegen, maar laat het daar dan bij. Of bent u soms van plan, zoals sommigen om het geweld de wereld uit je jagen op dezelfde manier, waarop men thans de vrede vaak tracht te handhaven, namelijk met geweld? Bent u soms geneigd om de patiënt te gaan genezen, zoals de bekende wonderdokter Eisenbaart, die een zere kies met een groot hagelroer (jachtgeweer; Red.) trachtte uit te schieten? Dan wacht u ongetwijfeld hetzelfde resultaat: "Operatie geslaagd. Patiënt gesuccombeerd" (bezweken; Red). U kunt toch werkelijk niets doen.

Dan blijft het dus bij wat nutteloos heen en weer gepraat, nietwaar? Waarom houdt u zich dan toch met die dingen zo veel bezig? Nu spreken wij nog niets eens over al die kleinere dingen in de stijl van: "Ja, nu gaat hij al een hele tijd met haar. Zou er nu... ? En: "moet je haar zien met haar nieuwe jurk. Waar haalt ze het vandaan". Het heeft geen nut; constateer de feiten en trek u er verder niets van aan. Blijf niet te lang voor de Ark staan terwille van deze dingen. Dat wilde ik u deze avond maar zeggen: blijf niet te lang daar in uw kleine wereldje druk bezig met dingen, waar u toch niets aan kunt doen. Ga naar de plaats, waar u wel (wat) kunt doen. Ga naar een punt, waar uw eigen geest en bewustzijn worden verrijkt, waar u dit dan ook vindt of zoeken wilt. Begeef u voor een ogenblik in uzelf, opdat u uzelf wat beter leert kennen, begrijpen en door kunt dringen tot de God in u, opdat u daar de krachten kunt putten, die u bij het beleven van uw wereld zo zeer nodig hebt. Het geeft niet, hoe je het doet en waar je het doet, wanneer het je maar geestelijk verder brengt.

Er zijn mensen, die van sport houden. U ook? Doet u dan misschien aan sport, zoals zo vele anderen, die tegen betaling op een bankje gaan zitten kritiseren, wat een ander doet en er over vechten, "of Bep van Zo nu beter heeft gevoetbald dan Abe van Zus"? Of loopt u misschien, zoals velen alleen maar achter een balletje aan te dartelen om anderen een vlieg af te vangen?

Maar neen. Misschien hebt u wel voor uzelf gezegd: "Ik ga een programma voor mijzelf uitvoeren, waardoor mijn lichaam beter en gezonder wordt. Ik ga proberen mijn eigen gezondheid, mijn vitaliteit te vergroten. Ik ga zoeken naar bezigheden en oefeningen, die mij gezonder en sterker maken. Dingen, die mij uiteindelijk steeds meer kracht geven, zodat ik in de wereld steeds meer kan betekenen, juist door mijn vermogen tot geestelijke verdieping, dat ik, dank zij deze licha - melijke oefeningen, weet te bereiken". Je kunt alle dingen op teminste twee

manieren doen, vrienden, Ga je je met de wereld in een nadelige zin bemoeien, dan ben je niets meer dan de criticaster, de betweter, die aan het lijntje staat. Dan ben je de cirkusklant, die gezellig huiverende, zit te kijken naar wat er gebeurt, juist omdat hij weet, dat dadelijk iemand zijn nek zou kunnen breken... . Dan deugt er iets niet. Maar wanneer u de dingen alleen maar waarneemt om te zien, of u er zelf iets aan kunt doen, wanneer uw streven niet is gericht op het vaststellen en bekritisieren van alle fouten in het algemeen, maar alleen op de punten, waar u iets meent te kunnen doen, dan wordt het anders.

Geloof mij; er zal een ogenblik komen, dat wij, geest en stof, die zich hebben geborgen in de Ark van de geest, het circus van de wereld binnen zullen marcheren, tot stomme verwondering misschien van de gapende toeschouwers. Dan zal het ook daar anders worden. Dan zal de schetterende muziek langzaam in dissonanten versterven. Dan zal daarvoor in de plaats een stemming van angstig verwachten, ja, van angst komen. Dan zullen de toeschouwers wensen naar buiten te kunnen lopen, maar de moed hiertoe niet meer hebben. Dan zal men zich af vragen, wat er buiten voor een hel moet zijn, wanneer dergelijke mensen zelfs hun toevlucht komen zoeken in dit circusgebouw. Daarmee begint dan het einde van "Circus Europa". Dan verdwijnen de acteurs en de wilde dieren. Dan blijft alleen nog maar een ogenblik de wrede manégemeester de angst. Maar zijn zweep klapt en striemt niet meer in de arena, waar wij binnen stromen. Zij slaat naar de toeschouwers, die zich verkramppt trachten vast te klampen aan hun vrome boekje voor de pauze, waaruit zij wel lazen, maar nooit iets in de praktijk van brachten.... .

Wanneer het zover komt, zal het onze taak worden, de scheidingen af te breken die er bestaan tussen circus en ark. Dan is het onze taak van de bewuste geest door te laten dringen in een wereld, die zichzelf zou vernietigen, wanneer dit door de hogere machten werd toegestaan. Maar dat kunnen wij alleen maar, wanneer wijzelf geestelijk sterk zijn. Want, vrienden, wij kunnen niet van binnenuit zonder meer vanuit onze geestelijke wereld, ook die wereld buiten ons benaderen. Zeker, wij kunnen veel doen om het ergste te voorkomen met onze geestelijke krachten. Maar wanneer het er op aan komt, dan zullen wij de deuren van ons heiligdom moeten openwerpen en naar buiten moeten treden, de wereld in. Wij zullen door moeten dringen door de hoofdingang in het lawaaierige wereldcircus. Niet schuchter, als een bezoeker, die toch ook zijn entree wil betalen, maar rechtop, fier. Niet als mensen, die hun recht afstaan, maar als mensen en geesten, die een recht hebben.

Een ieder, die geestelijk streeft, die een geestelijk bewustzijn in zichzelf bereikt, zal, onverschillig waar hij leeft, het recht hebben de mensheid te helpen, wanneer zij zichzelf in nood en gevaar heeft gebracht. Hij zal het recht bezitten om zijn geestelijke krachten te geven voor een mensheid om vanuit de geestelijke wereld mensheid en bewustzijn te redden, wanneer zij de ondergang nabij zijn, om zo een nieuw bewustzijn te geven, dat allen weer zal verheffen. Misschien zullen dan de woorden weer van de arbeider in de wijngaard door sommigen worden herhaald. Dan zullen er zijn, die zeggen: "Dit kostelijke bewustzijn, waarvoor wij zolang gestreden hebben, moeten dat nu ook degenen bezitten, die zich eerst op het laatste ogenblik bij ons voegen?" Maar dan zal men u zeggen: "Denk aan de Meester!" Er is maar één volmaaktheid.

Niet een grote volmaaktheid voor de één en een andere een beetje minder voor een ander. Er is maar één Kracht en één God en Deze zijn voor allen gelijk. Ons loon zal nooit kunnen liggen in de wereld, in dat wat de wereld, of de eeuwigheid ons daarvoor geven. Ons loon kan en zal slechts liggen in het bewustzijn, dat wijzelf hebben. In de vrede, die wij vinden in onze arbeid, uit de krachten, die wij al vóór de volmaking weten te putten uit ons bewustzijn. Ons loon is het bewustzijn onze taak te hebben volbracht, zoals het behoort, geleefd te hebben, zoals een mens betaamt, die Gods Geest in zich draagt. Het weten te leven en geleefd te hebben als een verlichte geest die zich van zijn God bewust, geen wereld en geen beleven schuwt.

Dat is het einde van mijn verhaal. Geen glorieuze apotheose. Geen overwinning. Een vermenging van de circusbezoekers met de strijders voor de waarheid. Maar toch wel weer een "happy end". Het geluk van een innerlijk weten omtrent een bereikt doel. De harmonie met de kosmische krachten, die zo ook vervuld wordt in de wereld waarvan jezelf deel bent.

Wij beginnen nu aan een nieuw jaar. Een jaar van werken, waarin wij, van de Orde, zullen trachten u iets te leren, zullen trachten u te helpen. U begint misschien ook weer aan een nieuw jaar van zoeken naar waarheid, hetzij hier of in een andere kring, ja, misschien weer in een kerk. Laten wij dan die vergelijking niet vergeten: alles is goed, wanneer het gericht is op de geest en op het zich bewust zijn van God. Elke afleiding buiten deze doeleinden, is dwaasheid en tijdsverspilling. Elk emotioneel deelnemen aan hetgeen er op de wereld gebeurt, terwijl wij zelf

daadloos terzijde moeten staan, is slechts een vergooien van krachten, die wij beter kunnen gebruiken. Daarmee vrienden, is het verhaal uit. Ik hoop, dat het geen vervelend verhaal is geweest. Misschien is het niet, wat u van mij had verwacht, maar dat hindert niet. Uiteindelijk heeft dit verhaal één groot voordeel. Het is waar van A tot Z. Dat is meer, dan je van menig verhaal kunt zeggen.

Wanneer u probeert, wat ik u hier heb gezegd in de praktijk te brengen, dan zult u bemerken, dat het loon voor alle geestelijk werk is gelegen in het bewustzijn van geestelijke bereiking.

Goedenavond.

DE OERMENS

Goedenavond vrienden,
Het tweede onderwerp is naar uw eigen keuze.

Vraag: Kunt u iets vertellen over de Aurignacmens, de Neanderthalmens, de Pekingmens, e.d. Dus een verhandeling over de verschillende soorten van oermensen?

Wanneer wij spreken over deze verschillende typen van oermensen, geven wij het type eigenlijk aan met de naam van de vindplaats. Wanneer men zegt "pekingmens", dan bedoelt men hiermee dus een Chinees oermens. Aurignac en Neanderthal zijn dus ook plaatsnamen.

Er zijn dagen geweest, dat de mensheid iets anders gevormd en lang niet zo beschaafd was als nu. De typen, die wij vinden, wijzen ons door de schedelvorm op andere hersencapaciteit en een andere plaatsing van de hersenen. De herseninhoud is echter lang niet altijd minder, dan op het ogenblik. Wanneer wij over deze mensen moeten gaan spreken, dan is het eerste, wat wij zullen zien, dat zij een geheel ander leven leidden dan heden ten dage. Dit geldt zelfs, wanneer u zich uw huidig bestaan tracht voor te stellen, zónder enige techniek. De aurignacmens bv. was een machtig jager. Hij had een op de jacht gebaseerde godsdienst en leefde over het algemeen graag in rotsholen, die meestal natuurlijk waren, in enkele gevallen al kunstmatig vergroot waren.

Zijn levensideaal was vrede, met voldoende vlees en voorspoedige jacht. Zijn kleding bestond uit dierenhuiden. Wanneer wij echter over "homo pekiniensis" spreken, dan blijken toch verschillen: deze kende reeds kleding, die gedeeltelijk uit plantaardige produkten werd gemaakt. Dit soort kleding werd echter hoofdzakelijk als sieraad gedragen. Wat de dagelijkse kleding betreft, vinden wij ook hier het vel van het dier als een tweede huid voor de mens. De mens, die in hoofdzaak jager was en slechts in enkele gevallen secundair enige primitieve landbouw kende, was in de wereld natuurlijk op geheel andere wijze georiënteerd dan nu voorstelbaar is.

Hun kosmische voorstellingen zijn echter eigenaardig genoeg dichter bij de werkelijkheid dan de voorstellingen, die wij later bij veel meer beschaafde volkeren vinden. Zij spreken niet - zoals later - over de zon als een lamp, of over gaatjes in de vloer van de hemel, die de sterren zijn. Ook spreken zij niet over de wereld als een schijf. Hun vormdbepaling en aanvaarding zijn misschien wel heel vaag, maar zij weten bv. wel degelijk, "dat de wereld altijd doorloopt".

Op verschillende plaatsen horen wij een verhaal over een man die in een richting begint te lopen en - steeds hierin verder gaande - nooit meer thuis kwam. Bij anderen wordt dit verhaal zelfs over hele stammen verteld. Waar zij komen, vinden zij steeds weer nieuwe landen en volkeren, met grote gevaren, maar ook met rijke buit. Het ontstaan van dergelijke legenden is verklaarbaar: de jagers trekken over het algemeen met het wild mee. Nu kan het wel eens gebeuren, dat een stoutmoedige jager het niet met de rest van de stam eens is en eenvoudig verdwijnt in - wat hij meent - de juiste richting is. Hij neemt dan zijn familie meestal mee. Het resultaat is meestal, dat hij werkelijk niet meer binnen de stam terugkeert. Zo kennen deze mensen dan al een begrip, dat wij het best kunnen vertalen met "oneindig". Zij drukken dit uit - nauwkeurig vertaald - als "altijd verder". Een aardige manier om het oneindige uit te drukken, vooral wanneer wij rekening houden met de primitieve taal, die toch voor een goede omschrijving niet veel mogelijkheden biedt. Het feit, dat men deze wijze van uitdrukken heeft gevonden, is dan ook reeds vanuit ons standpunt zeer verwonderlijk.

Ofschoon van zijn strijdvaardigheid levende, heeft de primitieve mens nog niet de beschikking over meer ingewikkelde wapens. Men maakt gebruik van steenstapelingen en werpstenen. Dit geschiedt hoofdzakelijk daar, waar kloven zijn, of steile dalen. Men wacht daar lange tijd bij de opgestapelde stenen en werpt, of stort deze neer op dieren, die beneden voorbij trekken,

hopende er zo een paar te doden. Op deze wijze, soms daarbij gebruik makende van speer-mannen, die het wild afmaken, weet men heel wat buit te verschalken. Dit wild is echter vaak heel erg gevaarlijk, veel gevaarlijker dan de dieren die thans bestaan. Daarnaast kent men de kunst van het vallen zetten. Men maakt veel gebruik van valkuilen. Daarnaast stelt men wel mensen wigvormig op of staketsels van takken en palen - dit is in de wetenschap wel niet bekend - , maar het was dan toch wel zo. Het wild werd door drijvers opgejaagd. Vluchtend werd het wild dan door goed gekozen natuurlijke hindernissen en de daarbij aansluitende versperringen naar de opening van de trechter geleid, waar jagers met stenen bijlen, primitieve bogen en in het vuur geharde speren gewapend, klaar stonden om al wat maar gedood kon worden te doden. Ook bij deze mensen vinden wij reeds enige domesticatie van dieren, maar dit is toch wel zeer beperkt. Veelal treffen wij wolfachtige honden aan en hier en daar rijdieren. Hiervoor gebruikt men runderen, dus niet de paarden, die in een latere periode als rijdieren zo geliefd zullen zijn. Het paard komt wel voor, maar is kleiner. In vorm en uiterlijk doet het nogal wat denken aan de Shetlandpony.

Een keuze doende uit de vele punten die voor een andere beschouwing van deze mensen kunnen dienen, zullen wij allereerst de godsvoorstelling van deze primitieven eens nader bezien. Zij is in vele aspecten haast Bijbels. Bij de aurignacmens vinden wij het geloof, dat er eens een tovernaar was, die uit leem mensen boetseerde. Hij bezielde later deze kleibeeldjes, die ongeveer de vorm van een mens hadden. Nadat hij echter van zijn werk vermoeid was, beroerde hij deze beeldjes met zijn speer en zo kwam de eerste mens tot aanzijn. De jagers, die verloren gingen tijdens de jacht van deze stam, werden zo stamvaders van alle andere stammen.

Het is overigens aardig te zien, hoe deze kleine stammen al even chauvinistisch waren als de latere volkeren; iedere stam beweerde te bestaan uit de lijnrechte afstammelingen van deze eerste stam, die dus niet teloor was gelopen. Het vormen van kleibeeldjes werd door hen gebruikt om kudden van jaagbare dieren te trekken. De pekingmens stelde zich de Godheid voor als een man in een soort van wapenrusting. Dit is opvallend, vooral omdat wij ook bij de Indianen dergelijke legenden zien. Zowel de Indianen als de vroeg-Aziaten kennen dus een overlevering over een onsterfelijke God, die gehuld in een ondoordringbaar kleed soms dood en verderf zaait, maar in andere ogenblikken weer leven en rijkdommen geeft; met een zekere willekeur zal Hij de één beschermen en de ander tot ondergang doemen.

Er zijn - tussen twee haakjes - bij ons meer- deren, die menen, dat dit verhaal berust op een werkelijkheid, n.l. dat ruimtevaartuigen, of een ruimtevaartuig van een andere planeet, of ster, hier op aarde is geland , of een noodlanding maakte, waarna zij zich tegen de oermensen moesten verdedigen, maar hen, waar zij zich niet vijandig toonden, trachtten te helpen. Zij menen dus bij ons wel, dat dit voor dergelijke verhalen de oorsprong is geweest. Op zich is deze stelling zeker niet onmogelijk, maar in het onderwerp, dat wij nu bespreken, kunnen wij dit punt beter verder buiten discussie laten.

In ieder geval is er reeds een geloof aan een bepaalde God. Wij vinden overal, onverschillig de wijze, waarop de God wordt voorgesteld, de gedachte, dat deze God Zich niet direkt met de mensen bemoeit. Hij is de Schepper. De mens is voor Hem een soort van wild, dat hij regeert, jaagt, alleen laat, zoals Hij wil. Bij latere verhalen horen wij van mensen, die als een soort van jachthonden, bij deze God leven. Zij gaan echter soms ook voor eigen rekening uit, hebben naast hun aanvaarde taak een eigen leven, maar verdwijnen soms voor kortere, of langere tijd om "in het hol van de God te leven". Deze wezens zijn ook een soort Goden. Zij houden zich wel direct met de mensen bezig. Zij kunnen tot hen spreken door middel van sjamanen, of priesters. Zij geven vooral raad, wanneer er in de natuur bijzondere verschijnselen op komst zijn.

In de tijd dat de oermensen leefden, waren er nogal grootse natuurverschijnselen. Die konden voor de mens rampzalig worden, zodat men dan de bergen in vluchtte. De pekingmensen waren ook weer holbewoners. In Engeland was de levensvorm iets anders. Natuurlijk mogen wij niet over de Piltdown-mens spreken, daar deze een vervalsing was. De oerbewoners van Engeland kenden een hogere beschaving. Het type is dan ook iewat anders dan elders. Zij zijn stedenbouwers. Dit staat weer i.v.m. het Atlantische rijk, waarvan Engeland een buitengewest was. Ook in Afrika vinden wij enkele oertypen, die de veronderstelling wettigen, dat de oermensen misschien wel anders waren dan de huidige mens, maar in de meeste opzichten zeker niet dommer. Het blijkt dat daar, in deze tijd, enkele volkeren een ruw beeldschrift al kenden.

Veel later heeft men zich afgevraagd, waarom deze mensen juist op de meest ontoegankelijke rotswanden ook hun tekeningen produceerden. Want van de tekeningen, die werden gevonden in de loop der tijden, kon men wel aannemen, dat enkelen zeer oud moesten zijn. Zij waren zozeer verkleurd, dat alleen bij vochtig weer - en dan nog meestal onder een bepaalde lichtinval - men

de schaduwachtige lijnen zag van de vroegere tekeningen. De verklaring van dit feit ligt in de gewoonte, die de oermensen reeds hadden om - evenals tegenwoordig de kleine jongens nog graag doen - elke muur, die de natuur daarvoor beschikbaar had, te gebruiken om daarop hun naamtekens en mededelingen te schrijven. Later zal daar heus ook wel eens iets in de stijl van "Jantje is gek" bij hebben gestaan, maar op de duur waren deze tekens toch wel symbolen van waarden, die voor deze mensen van belang waren. Punten bv. als: "dit is ons jachtgebied", of "wij geloven in de God van deze plaats" of "wees voorzichtig, want hier huist een demon". Deze gebruiken zijn blijven voortbestaan. Wij vinden verschillende primitievere volkeren, die ook vandaag de dag dergelijke primitieve rotstekeningen nog vervaardigen. Met een magisch doel meestal. Voor kleuring gebruiken zij natuurlijke pigmenten.

Omtrent de lichaamsbouw van de oermensen kunnen wij zeggen, dat zij allen praktisch een bredere borstkas hadden, de longen door een iets andere structuur veel grotere vochtigheid konden verdragen en verwerken dan heden, terwijl daarnaast de huid zeer behaard was. Niet aapachtig, dus geen werkelijke vacht, maar toch wel zeer zware beharing. De gestalte zelf was gedrongen, de gelaatshoek veel minder steil dan nu. Zij waren ongevoelig voor kleinere temperatuurwijzigingen, zeer gehard, sterk gespierd. De voeten waren groter dan tegenwoordig, de voetzolen verhoord. De handen hebben wel reeds duimen, die even bewegelijk zijn als die van u, maar zij zijn korter en breder. De vingers zijn veel dikker. De nagel groeit breed en buigt meestal beschermend over de vingertop. Hoewel deze mensen dus zeer sterk van de huidige mens verschillen, verschillen zij ook onderling, vooral van ras tot ras, aanmerkelijk in bouw. De hoofdeigenschappen, zoals hier weergegeven, hebben zij echter wel allen gemeen.

De onderzoekers houden zich op het ogenblik weer druk bezig met het bepalen van de tijd, waarin de genoemde typen hebben geleefd en trachten (uit) te vinden, wat deze mensen eigenlijk hebben gedaan. Dit laatste is echter al heel eenvoudig te beantwoorden. Net als de meeste mensen nu, hebben deze mensen zichzelf voor beter gehouden dan hun burens, gestreden voor zichzelf en hun nageslacht, maar vooral voor een volle maag. Deze hoofdtonen van het bestaan zijn nu eenmaal typisch menselijk. Deze dingen gebeuren altijd en steeds, waar een menselijke ontwikkeling bestaat. Zij geloofden in een God en - zij het in zeer vage termen - aan een hiernamaals. Het enige verschil van dit hiernamaals met de wereld, waarin zij leefden, was wel, dat men daar niet kon sterven. Kort gezegd, het waren eenvoudige mensen. Zij bezaten een woordenschat, die vaak niet meer dan 100, hoogstens 500, woorden telden. Vijfhonderd woorden komt slechts bij enkele volkeren voor, waaronder in Zuid-Afrika en Engeland. Ondanks hun primitiviteit streefden deze mensen op hun manier reeds evenzeer naar volmaaktheid als u. Indien u hier meer over wil weten, moet u het maar vragen.

Vraag: Wanneer leefden zij ongeveer? U beschrijft hier een periode.

Antwoord: Er zijn schedels bij, die pas 10.000 tot 15.000 jaren oud zijn. Ook deze worden tot de oertypen gerekend. Maar enkele rassen zijn 80.000 jaren oud. Ik heb de periode en toestand, waarin de gevraagde typen leefden, dan ook samengevat. De mensheid zelf is nog veel ouder. Men kan dan maximaal 800.000 jaren terug gaan.

Vraag: De oude schedel, die men kort geleden heeft gevonden, is dat inderdaad een schedel van een neanderthalsmens?

Antwoord: Neen, die stamt weer uit een wat latere periode. Dat zal men dan ook nog wel vaststellen.

Vraag: Kunt u zeggen, in welke periode neanderthal-, aurignac- en dergelijke mensen leefden?

Antwoord: Van eerste begin tot uitsterven van ongeveer 80.000 jaar tot 10.000 jaar geleden. Een lange periode dus.

Vraag: De Cromagnonmens dan?

Antwoord: Gemiddeld geschat 20.000 tot 25.000 jaar.

Vraag: Zij hebben dus tegelijk geleefd met het Atlantische rijk? Hadden zij daar dan geen contact mee?

Antwoord: Enigen wel. Maar als primitieven. Dus ongeveer op dezelfde wijze, waarop nu de Pygmeeën met uw beschaving contact hebben. Later zal echter de Cromagnonmens in zijn gemeenschappen zelfs overblijfselen van de Atlantiërs opvangen. Dit is door andere stammen

ook al gebeurd bij de eerste ondergang. Dit had, zelfs voor de Cromagnonmens, samen met zijn beperkt contact, zodanige invloed, dat hij kwam tot eenvoudige industriële ondernemingen. U weet, dat men de gewoonte had op bepaalde plaatsen, stenen wapens te vervaardigen. De gewone potten werden meestal ter plaatse vervaardigd, gebruikt en weggeworpen. Maar de meer uitgewerkte messen, stenen zagen, bijlen, hamers, e.d. werden over het algemeen op bepaalde plaatsen door specialisten in grotere hoeveelheden gemaakt. Later waren er zelfs stammen, die een zodanige ruilhandel daarin hadden, dat zij zelf niet veel meer jaagden. Zij werden dus eigenlijk stammen van handwerklieden. Toch mag dit alles niet worden gezien als een beschaving in de zin waarin u het woord beschaving kent. Toch moeten wij ook aan de Cromagnonmens een peil toekennen, dat zeer ver boven het dierlijke ligt en zelfs hier en daar waarden vertoont, die ook in deze maatschappij zeer begerenswaardig zouden zijn.

Vraag: Hoe zit het met de afbeeldingen van hun godsvoorstelling?

Antwoord: Die werden over het algemeen verborgen gehouden. De tekeningen, die u kent daarvan, zijn meestal geen godsvoorstelling. Toch heeft men nog wel enkele stenen amulet-beeldjes gevonden, waarin die godsvoorstellingen primitief worden weergegeven. Wij vinden dan stenen, waaraan volgens uw opvatting vaak heel weinig aan is. Er zijn wat gleuven in gevijld, of geslagen, een paar gaatjes ingeslepen. Dit is hun weergave van hun godsvoorstelling. Zij is echter schematisch. Hun werkelijke voorstelling van een God: Een wezen, veel groter, blanker, sterker dan zichzelf, met een hoornachtige huid, of een geheimzinnige kleding. Naast deze God kenden zij voorstellingen van jachtgoden, die zich vaak vertoonden en benaderd konden worden in de gedaante van verschillende dieren. Op zich was een dergelijke God ook menselijk van gedaante, maar kon zich veranderen in de diersoort, die hij bijzonder vereerde. Een groot hert bv. Een os, of iets dergelijks. Een stier, enz. Van een meer algemene godsvoorstelling, die wordt uitgebeeld en overgeleverd door het gebruik van beelden bij de erediensten, is mij weinig bekend. Ik meen wel, dat er verschillende van die punten zijn geweest, waarvan er ook enkele wel ontdekt zijn. Er moeten zelfs enkele delen van beelden over zijn, maar het is de vraag, of de moderne mens daarin kan herkennen, wat de oermens erin heeft gezien.

Vraag: De rotstekeningen, die men in Antarctica heeft gevonden, stammen die uit die periode?

Antwoord: Gedeeltelijk alweer uit een wat latere periode. U moet niet vergeten, dat wij nu maar even ongeveer definiëren, maar waar op het ogenblik nog rotstekeningen worden gemaakt, zal het u niet verbazen te horen, dat ook bv. in de tijd van Egyptes ondergang nog woestijnstammen waren, die dergelijke tekeningen en inscripties maakten. Het gebruik wordt overigens in de oudheid door de eerste beschavingen overgenomen. Er zijn veel vorsten, die besluiten, wetten, de roem van hun eigen geslacht en persoon in rotswanden laten beitelen.

Veel eenvoudige volkeren blijven deze gewoonte tot heden toe trouw, maar gebruiken evenals de eerste ontdekkers van deze mogelijkheid daarvoor liever tekeningen op beschutte plaatsen met pigmenten uitgevoerd. In oude en nieuwe grotten vinden wij ook vaak rook-tekeningen. Daar heeft men dan dus gewoon met roet en vet gewerkt. Wanneer wij de periode van deze tekentechniek dus moeten bepalen, kunnen wij zeggen, dat zij loopt van ongeveer 750.000 jaren geleden tot op dit ogenblik. Ook in Atlantis vinden wij dergelijke tekeningen in de beginperiode. De techniek zelf wordt in de loop der tijden practisch universeel, want op verschillende tijden vinden wij dezelfde techniek in gebruik in Amerika, Afrika en Europa. In Azië is zij wel gebruikt, maar niet meer redelijk te vergelijken, omdat daar waar men de heilige plaatsen langer heeft behoeft, (men) deze i.p.v. de oorspronkelijke siertekeningen, een versiering met beeldhouwwerk gaf. Op de plaatsen, waar vroeger in grotten dergelijke tekeningen waren aangebracht, vinden wij bv. op het ogenblik oude rotstempels.

Zo, indien er nu noch vragen over mijn onderwerp, noch over de vorige spreker zijn, rest mij niets anders meer dan afscheid te nemen en u een aangename pauze te wensen. Na de pauze volgt de "Vragenrubriek".

Goedenavond.

VRAGENRUBRIEK

Goedenavond vrienden,

"Vragenrubriek". Persoonlijke vragen mogen door mij niet worden beantwoord. Zouden zij toch worden gesteld, dan worden zij door mij dus slechts algemeen, en zover voor allen belangrijk, beantwoord.

Vraag: Wanneer ik nadenk over "Circus Europa" ben ik bang, dat de mensen van de Ark te laat zullen komen om het voor een vernietiging te redden.

Antwoord: Wat het circus vernietigt, vernietigt het in zichzelf. Wij zouden dus kunnen stellen: de geestelijke krachten treden dan juist het sterkst in verschijning, wanneer de stoffelijke machten tot chaos komen. Daaruit mogen wij dan concluderen, dat de geestelijke krachten in en buiten de mens juist dan handelend op zullen gaan treden, wanneer volgens anderen de chaos inderdaad nabij is. Maar wij zullen weten, dat juist dan de redding uit de chaos pas mogelijk wordt.

Dat is altijd zo geweest. Wanneer u zich de moeite getroost de geschiedenis na te gaan, dan zult u zien, dat telkenmale weer, wanneer er een grote vernietiging, een grote ramp dreigt, al degenen, die van goede wil zijn, gered worden. Wat dat betreft zou ik willen wijzen op hetgeen men de engelen van Bethlehem in de mond heeft gelegd: "Vrede op aarde voor hen, die van goeden wille zijn". Wanneer je goed wilt en ten goede streeft, dan vind je voor jezelf de vrede en zul je vrede ook op aarde kunnen brengen. Maar juist hierdoor zal al wat wetens en willens tracht de vrede te schaden en te vernietigen, eerst zichzelf vernietigen. Dat is de logische consequentie. Een ieder krijgt de mogelijkheid in een dergelijke tijd, eigen streven te toetsen aan de dan optredende wereldleraren. Ik hoop dat het zo voldoende duidelijk is.

Vraag: Wilt u iets zeggen over de Adam en Eva mythe. Was reeds eerder een bewustzijn in een andere vorm op aarde?

Antwoord: In de eerste plaats bestond er al een menselijk bewustzijn op aarde in een niet-menselijke vorm. Dit betekent een vorm, die wij niet als menselijk meer kunnen aanvaarden, ofschoon het bewustzijn gelijk was aan dat van de huidige mensen. Het menselijk "Ik"-bewustzijn bestaat ongeveer 850.000 jaren op aarde, misschien 900.000, maar meer niet. De Adam en Eva, mythe is een symbool. Hierin kunnen wij eenvoudig vinden, wat er werkelijk bedoeld is: zolang als de mens, die een "Ik"-bewustzijn heeft, zich geheel in handen stelt van een God, zoals Hij zich openbaart in de natuur, spreekt die God tot de mensen, heeft hij vrede met zijn levenservaring. Eerst vanaf het ogenblik, dat hij meent aan eigen verhouding tegenover de natuur iets te kunnen veranderen - de slang en de vrucht - zal de mens zichzelf in tegenstelling tot het natuurlijke gebeuren plaatsen, waardoor het contact met het Goddelijke in de natuur voor hem verloren gaat en hij op zichzelf aangewezen in strijd met de natuur zelf in zijn onderhoud zal moeten voorzien, i.p.v. binnen de natuur te leven, zoals oorspronkelijk de toestand en de bedoeling was. Dit is de simpele uitleg, die ik binnen deze rubriek kan geven. Ik kan dit natuurlijk veel uitgebreider en met meer bijzonderheden vertellen en u wijzen op de evenbeelden van de Adam-Eva mythe bij andere volkeren, maar ik meen hier met dit antwoord te moeten volstaan, daar wij hier uiteindelijk alleen maar een "Vragenrubriek" hebben. U kunt dit zo nodig nogmaals als een eigen onderwerp stellen. Het is hiervoor uitstekend geschikt.

Vraag: Sommige theosofen nemen aan, dat de geest van Julius Ceasar, na een tussentijdse incarnatie van korte duur, incarneerde rond 1912. Volgens genoemde opvattingen zou deze figuur bestaan om een wereldomvattende taak op zich te nemen. Dit kan echter eerst geschieden, indien het werk van de komende wereldleraar voordien begonnen is. Is u hier iets van bekend?

Antwoord: Ik ben met deze zaak schijnbaar onvoldoende bekend en kan dus de geponeerde stelling niet bevestigen. Het is natuurlijk mogelijk, maar indien het werkelijk een wereldomvattende taak zou zijn, zouden wij hier meer van moeten weten, want van werkelijke wereldschokkende gebeurtenissen zijn wij werkelijk wel op de hoogte. Wel weten wij, dat de openbare komst van de wereldleraar inderdaad zeer nabij is en ook, dat hiermee een gehele nieuwe cyclus van bewustwording op aarde gaat beginnen. Dat daarbij een aantal figuren zal optreden, die ook in vroegere bestaansvormen reeds belangrijke persoonlijkheden waren en dus

reeds een grote bewustwording door hebben gemaakt, zal zonder meer duidelijk zijn. Maar of hieronder ook de vroegere Julius Ceasar, of andere groten uit de oudheid behoren, durf ik u niet te zeggen. Ik hoop, dat u mijn onwetendheid in dit opzicht zult willen verontschuldigen.

Vraag: Weet u ook, of Krishnamurti weer meer naar voren zal komen?

Antwoord: Hij zelf niet. Hij heeft de grootheid bereikt, waarbij men de vergoding van de mensheid veracht. Kort geleden is echter nog gebleken, hoezeer deze zelfde zucht naar persoonsverheerlijking nog voor hem aanwezig is. Hij volbrengt zijn taak voornamelijk in stilte. Maar dat zijn leringen aan de mensen meer en meer duidelijk zullen worden en het feit, dat men uiteindelijk wel zal gaan begrijpen, wat hij bedoelt wanneer hij spreekt over "De Bron van Wijsheid" waaraan hij neerzit, is wel zeker. Daarom zal de leer van Krishnamurti in de theosofie een goede mogelijkheid tot vernieuwing gaan betekenen. Dit lijkt mij voor het wel (bevinden) van de theosofie zeer wenselijk. Want zonder een oordeel uit te willen spreken, meen ik toch, dat men zich daar wel eens te ver laat voeren door hooggeestelijke beschouwingen en daardoor vergeet, wat Krishnamurti zeer zeker niet doet, om bij het zoeken naar een geestelijke bewustwording, zicht te baseren op de wereld waarin men leeft en de toestand, waarin men verkeert.

Vraag: De abnormale weersomstandigheden worden door verschillende sprekers toegeschreven aan radioactiviteit. De Enkhuizer Almanak heeft echter het een en ander, vooral in dit jaar, zeer goed voorspeld. Men zou hieruit concluderen, dat bepaalde weertypen optreden. Wat is Uw mening?

Antwoord: Dat het inderdaad mogelijk is het weertype door langdurige waarnemingen redelijk te beschrijven, maar het is meer dan 300 jaar geleden, dat in Nederland een dergelijk weertype in de zomer is opgetreden. Toen was er echter sprake van een uitzonderingstoestand, vooral in de Nederlandse, Belgische en Deense kustgebieden, terwijl in het binnenland van Europa gelijktijdig hittegolven optraden. Dat is nu niet gebeurd. De universaliteit van deze weeromslag, meer dan de plaatselijke verschijnselen, is dus hier van belang. Verder zou ik er op willen wijzen, dat deze Enkhuizer Almanak in haar predicties over het algemeen een betrekkelijk vage terminologie aanhoudt. Het woord "regen" als voorspelling dekt hier zowel veel als weinig neerslag. Dit brengt met zich mee, dat vele punten wel als juist gedekt kunnen worden door gelovigen.

Dat gebeurt overigens ons ook wel eens: wij hebben iets gezegd en dan komt er iemand, die een uitleg vindt, die slaat op recente gebeurtenissen. Wij hebben dat geheel niet bedoeld, maar deze gelovigen zeggen dan, zó hebben zij het bedoeld. Als het belangrijk is, dan zijn wij wel zo eerlijk om te zeggen, dat het niet klopt, dat het heel anders bedoeld was. Maar wij kunnen gemakkelijker eerlijk blijven op dit gebied, omdat wij uiteindelijk geen commerciële belangen hebben. Wanneer wij spreken over de atoomexplosies als oorzaak voor de verandering van weer, dan moet men goed begrijpen, desnoods nagaan, hoe wij dit precies zeggen: wij hebben meerdere malen opgemerkt dat de kracht van een explosie niet groot genoeg is om een dergelijke verandering op aarde te veroorzaken.

Maar wanneer door andere oorzaken reeds een kritieke toestand bestaat, zoals op de aarde op het ogenblik bv. door zonnevlekken wordt veroorzaakt, kunnen zij wel degelijk aansprakelijk zijn voor een zekere klimaatsverandering e.d. Een atoombom kan door de daarbij vrijkomende energieën, juist een voldoende beïnvloeding betekenen om een omslag over een groot deel en zelfs over heel de aarde tot stand te brengen. Dat is hier reeds vele malen gebeurd in de laatste jaren, zoals ook weer deze laatste zomer. Dat wij weten waarover wij spreken, zal u misschien gebleken zijn toen wij spraken over de waarschijnlijkheid, dat waar de proeven genomen waren in de omliggende gebieden wervelstormen op zouden treden. Dit is in genoemd gebied in de door ons genoemde tijd reeds drie malen gebeurd. Twee traden op, nadat wij hierover hadden gesproken. Ik wijs hier alleen maar even op om te bewijzen, dat wij hier heus met kennis van zaken spreken over zaken, die in de Enkhuizer Almanak niet te vinden kunnen zijn. Het gaat hier dus om omstandigheden, die door ons over heel de wereld worden geconstateerd en die volgens ons beste weten inderdaad berusten op oorzaken, die wij daarvoor aangeven.

Vraag: Kunt u zeggen, waarom haast alle luchtstromingen voor ons ontstaan bij de Caraïbische Zee?

Antwoord: Dat ligt aan de diepte en structuur van de zeebodem, terwijl de beslotenheid van het bekken door het land, de verdeling van de watermassa in stroomgebieden door de daarin liggende eilanden een grote reeks van temperatuurverschillen kan doen ontstaan. De tropische ligging maakt het begrijpelijk, dat in de eerste plaats in het water een verwarming plaats vindt, die bepalend blijkt voor stromingen van warmer water door heel de Oceaan. Waar het water

warmer is, zal een sterker verdamping optreden, terwijl ook de lucht hierdoor rond de stroming aanmerkelijk warmer zal worden. Hierdoor ontstaan veranderingen van drukverhouding, waarbij de ontstane hogedrukgebieden door de Golfstroom verder zullen worden beïnvloed en een groot gedeelte van optredende weersbeïnvloedingen kunnen worden bepaald. Iets dergelijks zien wij ook bij IJsland, ofschoon hier condens(vorming) een grotere rol speelt dan verdamping.

Vraag: Zijn de recente erupties op de zon beïnvloed door de atoomexplosies in Rusland?
 Antwoord: Qua omvang wel. D.w.z., dat de omstandigheden voor deze zonne-wervelstorm, deze grote zonnevlek(ken) op de zon reeds aanwezig waren. Zij zouden dus in ieder geval zijn opgetreden. Maar een magnetische storing op het ogenblik, dat zij zich voor de mens op merkbare wijze gaan formeren betekent ook een versterking van alle instabiele factoren in het eigen veld van de zon. Hiermee ontstaan diepere trechters dan normaal in de zonneatmosfeer, die hoofdzakelijk uit hoogverwarmde stof bestaat, zoals u weet. Het resultaat daarvan is dan, dat vanaf de oppervlakte een sterkere straling optreedt en daarmee ook een sterkere verstoring van het aardmagnetische veld. Overigens werd dit resultaat niet veroorzaakt door een bom, maar door een reeks van tenminste vier explosies kort op elkaar. Er is dan ook hier sprake van een cumulatief effect.

Vraag: En zijn op de plaats zelf dan stormen opgetreden?
 Antwoord: Tot op heden niet. Wel is er sprake van een sterke radioactiviteit en in de omgeving nu reeds gevallen sneeuw, wat in deze tijd van het jaar wel wat zonderling is.

Vraag: Wij zien hier en daar op de wereld zwarte madonna's. Ik heb wel gelezen, dat de oorsprong daarvan in een ver verleden ligt. Kunt u daarover iets vertellen?
 Antwoord: Iets wel. De verering van zwarte beelden ligt in de eerste plaats in het oude Egypte, 3500 v. Chr. Men maakte daar sommige draagbare godenbeelden van ebbenhout. Normaal staat een dergelijk beeld opgesteld in een Heilige der Heiligen, waar slechts enkele uitverkorenen binnen mogen treden. Bij bepaalde plechtigheden wordt het dan vertoond en in triomf meegedragen. Zij waren dus zwart. Het waren echter juist de rijksten en daardoor ook de meest bekende tempels, die zich de weelde van dergelijke beelden konden veroorloven. Hierdoor begon het publiek al snel een bijzondere betekenis aan de uitvoering van het beeld te hechten. Dit leidde voor een dergelijk respect voor donkere beelden in Griekenland en Rome. De Grieken maken bepaalde beelden tijdelijk zwart, o.a. bij de Dionysiusdiensten. In Rome vinden zowel Isisdiensten als Griekse wijzen van verering. Zo ontstaat het geloof onder het volk. Dit laatste versterkt weer vaak aanmerkelijk de invloed, die een bepaald beeld kan hebben. Door gedachteconcentratie op het beeld, en dit vaak door een grote menigte, ontstaat in het beeld een magnetische krachtconcentratie. Deze kan en zal zich dan op daarvoor vatbare individuen ontladen. Vandaar dat de donkere godinnen en latere madonna's vaak meer miraculeus zijn dan andere beelden. De zwarte madonna's, die thans nog vereerd worden, stammen over het algemeen uit de 16e en 17e eeuw. Daarna worden soms nog wel bestaande beelden van zwarte madonna's gecopiëerd, maar niet meer opnieuw ontworpen.

Vanuit menselijk standpunt is dus een esoterische verklaring te verwaarlozen. Esoterisch geeft men voor het bestaan van deze zwarte beelden de volgende verklaring: zwart is het al-absorberende, of ontvangende. De zwarte Isis is dan ook gelijk aan de gesluisde Isis. De gesluisde Isis is nu de bewaarster van de grote verborgen natuurgeheimen. Dit wordt wel overgedragen op de zwarte madonna en betekent dan, dat zij de behoedster is van het ware geheim van Jezus Christus. Deze uitingen zijn echter later aan de feiten toegevoegd. Er is dus geen sprake van, dat de zwarte beelden als gevolg van deze verklaring werden gemaakt. Wij kunnen natuurlijk toch wel een kosmische verklaring vinden voor het zwarte beeld, maar dan moeten wij van de madonna's geheel afstappen en naar de Hindoe's gaan.

Bij de Hindoe's zijn de kleuren van de Goden tevens eigenschapssymbolen. Hierbij geeft dan het zwart de verborgen aspecten aan. Het rood de geweldadige en levensaspecten, groen innerlijke aspecten. Ook andere kleuren worden wel gebruikt, maar de betekenis is daarvan niet universeel binnen het hindoeïsme. De kleur zwart zou dan kunnen worden geassocieerd met het chaosgeloof door de vroegere zieners aangehangen. Dezen meenden, dat waar je niets meer waarnam, of zag het geheim van de kosmos het diepst werd benaderd. Elke uiting is immers één facet slechts van het zijnde. Het duister bevat echter de mogelijkheid van al deze dingen. Volgens de filosofen wordt dan ook alles uit chaos geboren. Er is dus ook wel een kosmische verklaring te vinden. Ik meen echter, dat wij voorzichtiger moeten zijn met de toepassing hiervan op de zwarte madonna-, en Isisbeelden, daar hier een materiële reden de eerste vervaardiging veroorzaakte.

Zover mij bekend was er voor Egypte geen sprake van beïnvloeding door de gedachten uit andere landen. Er was dus geen esoterische achtergrond aanwezig voor men het eerste beeld maakte.

Vraag: Mogen wij uit het gesprokene van de vorige week opmaken, dat wij persoonlijkheid en karakter door alle omstandigheden heen behouden?

Antwoord: De persoonlijkheid wel, het karakter niet. De persoonlijkheid is ons eigen wezen, of ego. Dit wordt gedragen door de ziel, die weer deel is van God. Als zodanig zullen alle verschijnselen evenzeer bestaan en nooit verloren kunnen gaan. Het karakter is een uiting van de persoonlijkheid, die wordt bepaald door omstandigheden, die buiten deze persoonlijkheid zijn gelegen. Bij de mens zijn dit reeksen van zuiver stoffelijke eigenschappen. Het karakter zal dus veranderen in overeenstemming met het voertuig, waarin men zich beweegt en het vlak, waarop men zich daardoor uit.

Vraag: Nu Mars dichterbij de aarde komt te staan, zou ik gaarne weten, of wij daardoor ook meer zullen zien van de vliegende schotels.

Antwoord: Tussen beide feiten zou ik geen verband willen leggen, hoewel ik aanneem, dat in de wintermaanden, waarschijnlijk vanaf begin december tot februari, wel meer meldingen van vliegende schotels bekend zullen worden. Dit is echter m.i. niet het resultaat van de toestand, dat Mars dan dichterbij de aarde is.

Opmerking: Veertig miljoen of negentig miljoen maakt anders nogal een verschil uit.

Antwoord: Dat ben ik met u eens. Maar dan zou u daarbij aan moeten nemen, dat erbij de kolonie op Mars een grote interesse bestaat voor het komen op deze aarde. Deze is echter conditioneel. Dus afhankelijk van wat waargenomen wordt omtrent de ontwikkelingen op deze aarde. Er mag dus niet zonder meer een versterkt optreden worden verwacht door de stoffelijke omstandigheden, ongeacht wat daarover wordt gedacht op aarde, of aan andere zijden.

Voor verdere gegevens mag ik u verwijzen naar het verslag over ruimtevaart, waarin tijdens de discussie dit onderwerp uitvoeriger werd behandeld.

Vraag: In verband met een artikel in het maandblad "Fate" en verslag nr. 35, een vraag over de abnormale groei van mens en dier op Martinique. Dit geschiedt reeds sedert 1950. Men noemt de oorzaak wel een vliegende schotel, die daar in 1948 neer stortte en die in de grond verdween. (Zeer verkort).

Antwoord: Ik kan u mededelen, dat de oorzaak van het verschijnsel is gelegen in stralingen vanuit de vulkaan stammende. Deze straling heeft een omzetting in bepaalde enzymen veroorzaakt. Zij betreft in de allereerste plaats het plantenleven. De abnormale groei van mens en dier wordt hoofdzakelijk door het zich voeden hiermede veroorzaakt, ook in de tweede trap, dus het eten van een eter van deze planten. Verder ga ik hierop deze avond niet in.

Vraag: Hoe denkt u over de oproep van de synode aangaande Nieuw-Guinea?

Antwoord: Ik meen, dat hier iets is gezegd, waartegen formeel bezwaren kunnen bestaan, gezien het feit, dat men sprak voor anderen, die niet geheel op de hoogte waren van wat er gezegd zou worden. Verder meen ik, dat Nederland te enigerlei tijd afstand zal moeten doen van Nieuw Guinea. De wijze, waarop dit zal moeten geschieden, zal echter m.i. niet een toegeven moeten zijn aan de eisen van Indonesië, daar deze m.i. op het ogenblik niet in staat is een redelijke exploitatie van dit gebied mogelijk te maken, terwijl dan verder de vraag is of men van daaruit de rechten van de bevolking voldoende zal weten te waarborgen. Er zijn m.i. andere landen, die hiervoor eerder de mogelijkheid hebben en dus meer in aanmerking zouden komen, onder meer Australië. Het door Indonesië op staatkundige gronden opeisen van Nieuw Guinea doet mij eerlijk gezegd een weinig denken aan de gulzigheid van een kleine jongen, die zijn bord te vol wil laden. Het lijkt mij, dat de problemen, waarmee het huidige Indonesië te worstelen heeft groot genoeg zijn om elke behoefte tot verdere expansie en verovering verder voorlopig te stillen. Laat men eerst trachten het gebied, dat men zegt te regeren ook werkelijk te regeren. Dan kan men nog altijd verder gaan. Daar deze factoren in de uitlatingen der synode niet voldoende mee werden overwogen, vraag ik mij wel af in hoeverre deze te rechtvaardigen is. De enige rechtvaardiging kan, naar ik meen, gevonden worden in het feit, dat men getracht heeft op deze wijze de haatgevoelens tussen Nederlanders en Indonesiërs te verminderen. Of er zelfs een logische mogelijkheid schuilt in de aanbevolen oplossing is voor mij een heel grote vraag.

Vraag: Is het mogelijk, dat wij reïncarnaties zijn van de in het eerste deel van de avond besproken oerstammen?

Antwoord: Aan het gedrag van sommige mensen te oordelen, vaak zelfs de eerste incarnatie nadien. Ofschoon op zich niet onmogelijk, moeten daar voor de meesten zovele andere levens en ervaringen tussen liggen, dat men niet meer rechtstreeks van een incarnatie van deze volkeren kan spreken. Wetende, dat de mogelijkheid in ieder geval bestaat, is het dus theoretisch niet geheel onmogelijk, dat er ook onder u hier of daar nog een oermannetje, of een oervrouwetje, schuilt.

Vraag: Wat denkt u van de hardnekkige perscompagne tegen onze koningin? Komt deze niet voort uit kringen, die het haar kwalijk nemen, dat zij een eigen geestelijk leven durft te leiden, en die het buitenland gebruiken om pressie uit te oefenen?

Antwoord: Hierop is reeds door ons geantwoord: de directe bron ligt niet in Nederland. Ofschoon ik het eens kan zijn met de stelling, dat velen het H.M. kwalijk nemen, dat zij buiten haar officiële taak om een eigen inzicht durft te bezitten omtrent geestelijke waarden en zaken, kan ik mij niet voorstellen, dat men van dergelijke middelen gebruik zou maken. Deze methode zal namelijk niet alleen pressie op H.M. betekenen, maar gelijktijdig een zodanige daling in aanzien van heel het vorstenhuis, dat de begeerde invloed van deze ijveraars dan weinig meer te betekenen zou hebben. Sta mij toe op te merken, dat de verhouding tussen H.M. en verschillende leden van de kerken en hofhouding, waarmee zij veel in aanraking komt over het algemeen zeer goed te noemen is. De reden van de aanval mag dan ook niet in de eerste plaats als persoonlijk of zuiver om geestelijke redenen gedaan, worden beschouwd. Er zijn echter kringen met stoffelijke belangen, die een discriminatie tegen H.M. en Prins Bernhard zeer op prijs zouden stellen. Ook een verlies van aanzien voor geheel Nederland zou door dezen zeker niet worden betreurd.

Vraag: Is het medium ook magiër?

Antwoord: Deze vraag zal het medium zelf met u behandelen, indien hij daartoe althans lust gevoelt. Het is niet mijn taak dit verder voor u te belichten.

Vraag: Waar blijft en wat doet de geest van het medium, wanneer het in trance is?

Antwoord: Ook dit is een vraag, waarvan de beantwoording wij aan het medium moeten overlaten. Het is niet mijn zaak persoonlijke belevingen, kwesties, toestanden en mogelijkheden van het medium hier aan de openbaarheid prijs te geven. Ik hoop dus, dat u mij zult toestaan deze vragen onbeantwoord te laten. Aan mij gesteld zijn zij naar mijn mening niet passend tegenover het medium.

Vraag: (onverstaanbaar)

Antwoord: Het vragen van steun aan God betekent een afsluiten van de persoonlijkheid van de buitenwereld. Dit verhoogt het bewustzijn voor innerlijke waarden. Het sterke verlangen naar Kracht dringt verder door dan het bewustzijn ooit kan gaan en reikt zo soms tot de kern van het wezen. Hiermee wordt ons contact met het deel van het Goddelijke, dat in ons leeft, mede gestimuleerd en zal de werking hiervan zuiverder en sterker dan normaal kenbaar kunnen worden in het totaal van ons wezen, niet meer belemmerd door bewustzijnsfactoren. In onderbewust geschapen drang zal nog langere tijd een toevloeien van deze Kracht aan heel het wezen mogelijk maken, nadat de bewuste wens daarna reeds weer is teruggedrongen.

Vraag: Zoals u daar zit, ziet u ons dan?

Antwoord: Op mijn manier, ongetwijfeld.

Vraag: Onze materiële persoonlijkheden?

Antwoord: Neen, ik zie uw geestelijke persoonlijkheden. Uw uitstraling. Er zijn tijden, dat ik werkelijk niet weet, wat verkieslijker zou zijn, u stoffelijk of geestelijk waar te nemen. Op het ogenblik meen ik echter vast te mogen stellen, dat ik uw stoffelijk uiterlijk niet gaarne zou ruilen voor uw geestelijk uiterlijk, dat ik thans waarneem.

Daar er geen vragen meer zijn, vrienden, dank ik u voor uw aandacht en geef het woord over aan de laatste spreker, die voor u zal sluiten met "Het Schone Woord". Goedenavond.

HET SCHONE WOORD

Goedenavond, vrienden,
Het is mijn taak, de avond voor u te sluiten met "Het Schone Woord", in korte vorm.

Ervaringen, die men in de stormen van het leven opgedaan heeft,
slaat men in zonnige dagen weer gaarne in de wind

Aan de hand van dit citaat zou ik dan willen spreken over:

Evenwicht

Gedwongen door het leed des harten,
zocht ik naar mijn geestelijk heil.
in het licht gaat het heil mij weer verloren
en treedt naar voren menig stoffelijk feil.

Is mijn aandacht en mijn leven
geborgen in een stofbestaan,
dan wil ik niet in geestelijk streven
op tot mijn Schepper gaan.

In het leed van al wat wordt genomen
het onbegrepen zwijgen,
vind ik de noodzaak en de kracht,
die mijn bewustzijn kan doen stijgen,
tot waar begrip, tot God als enig heil.

Maar in de zon, in het prettig leven
Zal mijn weten ondergaan,
tenzij ik ook in de vreugd' van 't leven
der zorgen maanstem kan verstaan.

Maar al wat in het leven wordt gegeven,
vreugde, smarten, leed, genot
komt uit één Bron, heeft één oorzaak,
het is geboren uit mijn God,
Hoe ik dan ook mijn leven richt,
eens zal mijn ziele leven
in het Goddelijke Licht.

Ik hoop, dat dit voldoende is. Goedenavond.